

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

DOM
2015-04-20
Stockholm

Mål nr
M 2791-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, slutliga beslut 2015-03-25 i mål nr M 4816-14, se bilaga

KLAGANDE

Sand & Grus AB Jehander, 556016-1183
Box 47124
100 74 Stockholm

Ombud: B H och M J

SAKEN

Avvisning

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen meddelar prövningstillstånd.
  2. Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens avvisningsbeslut och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för prövning i sak av Sand & Grus AB Jehanders yrkande om ett tillstånd som ska gälla till den 31 december 2016.
-

Dok.Id 1207075

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Sand & Grus AB Jehander (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska undanröja det överklagade beslutet och förordna om mark- och miljödomstolens fortsatta handläggning av de två framställda alternativa yrkandena. Till stöd för överklagandet har bolaget anfört i huvudsak följande. Det är uppenbart att mark- och miljödomstolarna gör olika bedömningar i fråga om möjligheterna att meddela ett tidsbegränsat tillstånd under de nu aktuella förutsättningarna. Beträffande bolagets andrahandsyrkande har mark- och miljödomstolen tolkat 16 kap. 2 § miljöbalken på ett mycket restriktivt sätt vilket saknar uttryckligt stöd i lag, förarbeten och praxis. En sådan tolkning skulle starkt begränsa möjligheterna att erhålla ett ändringstillstånd och innebära att en verksamhetsutövare i varje enskilt fall då en mindre tidsförlängning av ett tidsbegränsat tillstånd framstår som motiverad skulle vara hänvisad till att ansöka om ett helt nytt tillstånd enligt miljöbalken. Detta strider mot intentionerna med 16 kap. 2 § första stycket andra meningen miljöbalken.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen meddelar prövningstillstånd och tar upp målet till omedelbart avgörande.

Bolaget har i mark- och miljödomstolen yrkat att det, inom ramen för det pågående tillståndsmålet där (mål nr M 4816-14), ska meddelas antingen ett tidsbegränsat tillstånd eller ett ändringstillstånd. Mark- och miljödomstolen har avvisat yrkandena på den grunden att de inte lagligen kan bifallas.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer inledningsvis i mark- och miljödomstolens bedömning att bestämmelsen i 16 kap. 2 § första stycket andra meningen miljöbalken inte är tillämplig. Det har därför inte varit möjligt att pröva yrkandet om förlängning av tillståndet som en fråga om ändringstillstånd.

Bolaget har yrkat att ett tidsbegränsat tillstånd ska utformas på så sätt att det ska gälla från den 1 juni 2015 till dess ett nytt grundtillstånd för verksamheten har vunnit laga kraft, dock längst till och med den 31 december 2016. Mark- och miljööverdomstolen finner, i likhet med mark- och miljödomstolen, att det inte är möjligt att genom deldom meddela ett tillstånd som begränsas på så sätt att samma tillståndsfråga kan prövas på nytt när målet avgörs slutligt (se MÖD 2004:18). Bolaget har emellertid alternativt yrkat att tillståndet ska anges gälla till den 31 december 2016. Enligt Mark- och miljööverdomstolen finns det inget lagligt hinder mot att i sak pröva ett sådant yrkande och vid denna prövning bedöma om det finns förutsättningar för att meddela ett tidsbegränsat tillstånd (se MÖD 2004:18). Mark- och miljödomstolens avvisningsyrkande ska därför undanröjas och målet återförvisas dit för prövning i sak av bolagets yrkande i denna del.

Domen får enligt 54 kap. 3 § andra stycket rättegångsbalken inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv och Roger Wikström (deltar inte i beslutet om prövningstillstånd), tekniska rådet Mikael Schultz samt hovrättsrådet Åsa Marklund Andersson, referent.

Föredragande har varit Vilma Herlin.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

PROTOKOLL
2015-03-25
Handläggning i
Nacka Strand

Aktbilaga 89
Mål nr M 4816-14

Handläggning i parternas utevaro

RÄTTEN

Tf. rådmannen Li Brismo, tillika protokollförare, och tekniska rådet Ola Lindstrand

SÖKANDE

Sand & Grus AB Jehander, 556016-1183
Box 47124
100 74 STOCKHOLM

Ombud: B H och M J

SAKEN

Tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken; nu fråga om avvisning av yrkande

---

BAKGRUND

Sand & Grus AB Jehander (bolaget) bedriver idag täkt av berg och grus och därmed sammanhängande verksamhet på fastigheten X. Verksamheten bedrivs enligt två tillstånd, båda meddelade av Länsstyrelsen i Stockholms län:

- Tillstånd till bergtäkts- och krossverksamhet meddelat den 17 juni 1998, dnr 18410-1997-10962. Tillståndet är inte tidsbegränsat.
- Tillstånd till grustäktsverksamhet enligt naturvårdslagen (1964:822) meddelat den 16 juni 2000, dnr 18531-1998-53523. Tillståndet är giltigt till den 1 juni 2015.

Bolaget har vid mark- och miljödomstolen, mål M 4816-14, ansökt om tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken till bl.a. fortsatt och utökad grus- och bergtäktsverksamhet med masshantering, hamnverksamhet, bortledning av ytvatten, muddring och arbeten i vatten för anläggandet av ny kaj och hamn på fastigheterna X- Y, Z-A och B samt lagligförklaring av befintlig hamnanläggning på fastigheten X, allt i Ekerö kommun. Ansökan om tillstånd omfattar även

---

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

anläggandet av våtmark på fastigheterna B och C.

Ansökan, som kom in i september 2014, har kungjorts och yttranden har inkommit från remissinstanser och ett stort antal enskilda. Mark- och miljödomstolen bedömer preliminärt att huvudförhandling i målet kan hållas till hösten 2015.

Efter det att yttrandetiden över ansökan gick ut har bolaget den 13 mars 2015 återkallat sitt yrkande om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att bryta berg och naturgrus under grundvattenytan och i visst vattenområde (yrkande 1.2 (e) i ansökan) under åberopande av att den verksamhet som yrkandet avser i enlighet med 11 kap. 12 § miljöbalken inte utgör tillståndspliktig vattenverksamhet.

Vidare har bolaget i inlaga den 16 mars 2015, aktbil. 77, med visst tillägg i inlaga den 24 mars 2015, aktbil. 83, inkommit med nya yrkanden avseende tidsbegränsat tillstånd alternativt ändringstillstånd i enlighet med vad som framgår under rubriken ”Yrkanden m.m.” nedan. Yrkandena avser den verksamhet som idag omfattas av tillståndet till grustäktsverksamhet och det är endast dessa nya yrkanden som prövas i detta beslut.

Bolaget har yttrat sig över frågan om avvisning av yrkandena.

YRKANDEN M.M. (såvitt nu är ifråga)

Bolaget har, såvitt nu är ifråga, yrkat enligt följande.

- (i) Bolaget yrkar att mark- och miljödomstolen, inom ramen för den pågående tillståndsprövningen i mål M 4816-14, meddelar ett tidsbegränsat tillstånd till fortsatt grustäktsverksamhet på fastigheten X i Ekerö kommun, under de förutsättningar och på de villkor som anges i Länsstyrelsens i Stockholm län beslut den 16 juni 2000, dnr 18531-1998-53523, 0125-40-009, att gälla från och med den 1 juni 2015 till dess ett nytt grundtillstånd för verksamheten har vunnit laga kraft, dock längst till och med den 31 december 2017,

- (ii) *i andra hand*, för det fall mark- och miljödomstolen inte finner skäl att bifalla yrkandet enligt (i) ovan, yrkar bolaget att mark- och miljödomstolen jämlikt 16 kap. 2 § och 21 kap. 3 § miljöbalken ändrar det i yrkandet (i) nämnda tillståndet på så sätt att det ska fortsätta att gälla till dess ett nytt grundtillstånd för verksamheten har vunnit laga kraft, dock längst till och med den 31 december 2017.

Bolaget har vidare yrkat att:

- (iii) tillståndet med stöd av 22 kap. 28 § miljöbalken ska få tas i anspråk omedelbart (verkställighetsförordnande); samt att
- (iv) den i mål M 4816-14 upprättade miljökonsekvensbeskrivningen godkänns i aktuella delar.

Bolaget har, för det fall mark- och miljödomstolen anser att tillståndsmeningen inte kan utformas på så sätt att tillstånd ges ”till dess ett nytt grundtillstånd för verksamheten har vunnit laga kraft”, uppgett att tillståndet istället kan anges gälla till den 31 december 2016.

Bolagets utredning, förslag till villkor m.m. såvitt avser nu aktuella yrkanden framgår av bilaga 1.

Bolaget har begärt att yrkandet under (i) bifalls genom en deldom i det pågående målet M 4846-14 som meddelas innan det befintliga tillståndet för grustäktsverksamheten löper ut den 1 juni 2015. Med hänsyn till att det befintliga tillståndet till grustäktsverksamhet går ut om mindre än tre månader, har bolaget vidare begärt skyndsam handläggning och att frågan i enlighet med 22 kap. 16 § andra stycket miljöbalken avgörs utan huvudförhandling. Då det av kungörelsen i målet inte framgår att målet kan avgöras på handlingarna har bolaget även begärt att ny kungörelse med sådan erinran omgående bör göras.

Mark- och miljödomstolen meddelar följande

SLUTLIGA BESLUT

Skäl

Ansökan om bedrivande av täktverksamhet ska prövas enligt bestämmelserna i 9 kap. miljöbalken om miljöfarlig verksamhet. Tidsbegränsningen i ett tillstånd utgör en del av tillståndet och innebär att en ny tillståndsprövning måste ske för fortsatt verksamhet efter det att den ursprungliga tillståndstiden gått ut. Miljöbalken innehåller inte några särskilda regler om förlängning av ett tillstånd. För att förlängning ska ske krävs därför en ny prövning på samma sätt som för en ansökan om nytt tillstånd enligt miljöbalken. Frågan om verksamhetens lokalisering blir dock inte aktuell på samma sätt som när det gäller en ny verksamhet.

När det gäller bolagets förstahandsyrkande avseende tidsbegränsat tillstånd genom deldom gör mark- och miljödomstolen följande överväganden. Yrkandet har framställts på grund av att tillståndstiden i det befintliga tillståndet till grustäktsverksamheten löper ut före det att lagakraftvunnen dom i det redan anhängiggjorda målet om nytt grundtillstånd för verksamheten kan förväntas. Yrkandet avser tillstånd som i tiden är begränsat till dess att ansökningen om nytt grundtillstånd för verksamheten prövas slutligt dock längst till och med den 31 december 2017 alternativ till den 31 december 2016. Mot bakgrund av syftet med yrkandet och dess utformning anser att mark- och miljödomstolen att det är interimistiskt till sin karaktär, se MÖD 2004:18.

Enligt 4 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar ska vad som är föreskrivet om tvistemål i allmän domstol tillämpas vid prövning av mål enligt miljöbalken om inte annat följer av balken eller någon annan lag.

En dom innebär att rätten avgör saken och skiljer den ifrån sig, se 17 kap. 1 § rättegångsbalken. Samma domstol kan därefter inte ändra det som prövats i domen annat än genom rättelse eller komplettering som har sin grund i ett förbiseende, se 17 kap. 15 § rättegångsbalken. Detta gäller också deldomar.

Frågan om det är möjligt att genom deldom meddela ett tillstånd som på nu aktuellt sätt är interimistiskt till sin karaktär prövades i MÖD 2004:18. Miljööverdomstolen konstaterade, med hänvisning till bestämmelserna i föregående stycke, att rättegångsbalkens systematik innebär att det inte är möjligt att genom en deldom meddela ett tillstånd som begränsas på så sätt att det återigen kan prövas när målet i dess helhet avgörs slutligt. Vidare konstaterades att inte heller miljöbalkens regler ger möjlighet att meddela deldom av sådan karaktär. Miljööverdomstolen ansåg därför att miljödomstolens dom, som innebar att ett bolag fick tillstånd som i tiden var begränsat till dess att ansökningen i målet prövades slutligt dock längst till och med visst år, var tidsbegränsad på ett sätt som saknade stöd i lag. Mot denna bakgrund anser mark- och miljödomstolen att det inte heller i nu aktuellt mål är möjligt att meddela en deldom i enlighet med bolagets förstahandsyrkande. Mark- och miljödomstolen anser således att förstahandsyrkandet är av sådan karaktär att det inte lagligen kan bifallas och att det därför ska avvisas.

När det gäller bolagets andrahandsyrkande avseende ändringstillstånd gör mark- och miljödomstolen följande överväganden. I 16 kap. 2 § första stycket andra meningen miljöbalken stadgas att vid en ändring av en miljöfarlig verksamhet får tillståndet begränsas till att enbart avse ändringen (ändringstillstånd). Stadgandet gör det möjligt att när det är lämpligt begränsa tillståndsprövningen till en viss ändring eller utökning av befintlig verksamhet utan att verksamheten i dess helhet behöver prövas. Tillståndet och tillståndsvillkoren får då begränsas till att endast avse den sökta ändringen, se prop. 2004/05:129 s. 59 ff. I nu aktuellt fall är det emellertid inte fråga om en ändring eller utökning av en viss del av den aktuella grustäktsverksamheten utan det aktuella yrkandet avser nytt tidsbegränsat tillstånd till hela grustäktsverksamheten. Bestämmelsen om ändringstillstånd är således inte tillämplig.

I detta sammanhang kan även nämnas något om möjligheten att meddela tidsbegränsade tillstånd. I 16 kap. 2 § första stycket första meningen miljöbalken stadgas bl.a. att tillstånd får ges för begränsad tid. I förarbetena till bestämmelsen anges att behovet av tidsbegränsade tillstånd främst bör gälla stora verksamheter som har en kraftig miljöpåverkan och att syftet är att få till stånd en automatisk uppdatering av tillstånd och villkor genom att en ansökan om nytt tillstånd krävs

efter det att tillståndstiden löper ut, se prop. 1997/98:45 del 1 s. 344 f. och s. 479 ff. Bestämmelsens syfte är således inte att tillhandahålla en möjlighet att förlänga ett tillstånd som går ut fram till dess att talan som redan anhängiggjorts om nytt grundtillstånd för verksamheten har avgjorts. Mot denna bakgrund anser mark- och miljödomstolen att även andrahandsyrkandet är av sådan karaktär att det inte lagligen kan bifallas och att det därför ska avvisas.

Även om hinder enligt ovan inte skulle anses föreligga mot att ta upp yrkandena till prövning anser mark- och miljödomstolen att grustäktsverksamheten har sådana kopplingar till den övriga tillståndssökta verksamheten i aktuellt mål, bl.a. såvitt gäller frågor kopplade till anläggandet av ny hamn och buller, att det inte är ändamålsenligt att pröva grustäktsverksamheten för sig, se t.ex. MÖD 2006:6 och 2011:51. En prövning enligt yrkandena skulle således bli alltför begränsad. Mark- och miljödomstolen anser därför att det även på denna grund finns skäl att avvisa yrkandena.

Slut

Mark- och miljödomstolen avvisar de i inlägga den 16 och 24 mars 2015 framställda yrkandena.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 428)

Överklagande senast den 15 april 2015. Prövningstillstånd krävs.

Li Brismo

Ola Lindstrand

I domstolens avgörande har deltagit tf. rådmannen Li Brismo och tekniska rådet Ola Lindstrand.